

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

16. Decisio Sacrae Rotae Romanae coram R. P. D. Dunocet. Decano in
causa Melevitana Maresciallatus. Veneris 27. Febr. 1643.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

DECISIO XVI

Sacra Rotæ Romanæ coram R. D. Dunozet Decano,

In causa Melequitana Marefciallatus.

Veneris 27. Ianuarij 1643.

firmata, quod scilicet illud quod est, sed ab initio nullum postea ratificari possit, quando proxi hic actus peccat in his, quæ pendunt à solo consensu ratificantis, vt post Abb. tradit Felin. in c. nonnulli, §. sunt & alij. col. 3. de rescript. in 3. ampliat. quam ibi ponit vers. pro ista ratione, bene Nat. consil. 20. n. 10. Surd. consil. 28. n. 123. in fin. quo supposito stante, non debet dici, quod Francisca in illis verbis, *hodie Monialis esse volebas*, voluerit nouam professionem emittere, sed tantum præcedentem nullam ratificare, in qua non requiruntur alia solemnitates, vt fuscè supra fuit ostensum ex dispositione S. Concil. Trid. d. sess. 15. c. 19. de reg. & ex text. in c. ad nostram, & c. significatum, eod. tit.

16. His igitur sic positis non vget, quod Francisca seducta fuerit ad professionem ratificandam illecebris, & promissionibus Antonij fratris, quia omisso, quod testes ad id examinati deponunt promissiones fuisse factas mediantibus Fr. Jacobo Peregrino, Fr. Didaco de Areca, & Fr. Emanuelè de Valconcellos, qui tamen medio iuramento contrarium attestati sunt, quod confirmatur ex ipso euentu, dum ratificatio pure, & simpliciter facta fuit, quæ propterea debet attendi, quidquid antea tractatum fuerit, c. dudum, §. sed ad ista, vers. in super, de conue. sconing. Sanchez in præcept. Decalog. lib. 6. c. 2. n. 40. & in terminis matrimonij carnalis, idem Sanch. de matr. lib. 2. disp. 45. n. 19. vbi plures cumulat, & nuperimè fuit in Rota decilum in Romana matrimonij 10. mensis currentis coram Reuerendissimo Patre Domino meo Decano

17. In omnem euentum non inde inferri posset ad conditionem suspensiuam eiusdem ratificationis, nam cum promissorum executio deberet subsequi actum ratificationis importat modum duntaxat, non autem conditionem, l. cum tales, §. 1. ff. de condit. & demonstrat. Bart. in l. quibus diebus, §. Terminus, n. 11. ff. eod. Nat. consil. 313. n. 28. Rota dec. 293. n. 14. & 15. part. 5. recent. & in puncto quod matrimonium sic contractum dicatur purum, cum obligatione tamen præstandi, quod promissum est, tradit Basil. l. ponte de matr. lib. 3. c. 13. n. 4. vers. deinde, modus enim non suspendit actum neque illum si deficit, resoluit, sed ad promissorum adimplementum est agendum, vt inter modum, & conditionem distinguit Bart. in leg. scilicet, §. videmus ff. quibus mod. pign. & hypothec. solut. Negul. de pign. membr. 3. part. 6. n. 31. vers. scilicet autem. Surd. dec. 116. n. 6. & 7. & in terminis matrimonij notat Sanch. lib. 5. de matr. disp. 19. n. 9. vbi plures concordantes refert.

18. Denique non releuat, quod Francisca protestata fuerit se accedere ad ratificandum tanquam ad malam crucem, vt se subleuaret ab are alieno, quo valde grauata reperiebatur, quia præterquæ quod de hac protestatione non deponit, nisi vnicus testis, & per consequens nihil probans c. veniens 10. & cap. licet ex quadam 47. de test. l. iuris iurandi 8. c. eod. tit. adhuc non releuaret cum non doceatur emissâ coram iudice, vel coram ipso promittente, seu metum inferente, Bart. & alij in l. qui in aliena, §. final. ff. de acquir. her. ed. Abb. in cap. tua nos, de sponsal. Aym. consil. 120. n. 1. & 5. Paris. consil. 10. n. 42. & seqq. lib. 1. Dec. consil. 41. n. 122. & seqq. lib. 2. Menoch. præsumpt. 127. n. 9. & 10. lib. 2. & eo minus, quia post præsentem protestationem pure ratificauit, quod fit, vt etiam si errasset in spe maioris fortune, seu diuitiarum, valeat nihilominus ratificatio, vt in puncto professionis tradit Nauarr. in consil. 50. n. 2. de regular. ex c. constituit 20. quæst. 3. & in matr. carnal. idem Nauarr. nota. in manual. c. 22. n. 32. & semper in dubio est facienda interpretatio, & profectio sustineatur. Nauarr. consil. 13. n. 10. de regular. Sanch. de matr. lib. 7. disp. 37. n. 12. in fin. Rot. coram Seraph. dec. 136. in fin.

Et ita vtraque parte, &c.

Tom. VIII.

§. 1. **D**omini responderunt D. Commendatori Fratri Ioanni Lafay de la Tour non esse adiudicandam dignitatem Marefciallatus, de qua agitur, moti præcipue ex eius incapacitate, quæ resultare visa fuit ex eo quod ille alienauit propria auctoritate Molendinum vnâ cum Pratis, & Tenementis spectantibus ad Commendam, quam obtinebat, illudque concessit in emphyteusim perpetuam cuidam laico recipienti pro se, & successoribus cum expressa obligatione stabiliū d. Commendæ pro talis contractus obseruantia, propter quam alienationem factam sine beneplacito Apostolico, vel Magni Magistri, & Capituli Generalis incidit in penas comminatas per statuta Religionis 6. & 7. de contract. & alienat. Et consequenter censetur priuatus omnibus Commendis, & beneficiis, etiam si id non fuerit expressum, provt disponitur in altero statuto 27. de verb. signif. quæ statuta conueniunt cum dispositione iuris communis iuxta quam res Ecclesiæ regulariter alienari non possunt cap. sine exceptione 52. caus. 12. quæst. 2. c. nulli liceat 5. de reb. Eccl. non alien. c. hoc consultiſſimo 2. eod. tit. in 6. Clem. 1. & Extraiug. ambrosia eod. tit.

2. Neque alienatio d. Molendini visa fuit excusari posse sub eo prætextu quod minaretur ruinam, quia periculum assertæ ruine, quatenus deseruire potuisset pro sufficienti causa alienandi, non tamen est sufficiens ad sustinendam alienationem factam absque solemnitate, cum alienatio rei Ecclesiæ duo copulariè requiratur, causam scilicet, quæ debet esse necessitas, vel euidens vtilitas Ecclesiæ, & solemnitatem, nempe beneplacitum Apostolicum, aut alterius superioris auctoritatem habentis, c. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Clement. 1. eodem tit. Abb. in cap. 2. num. 10. vers. duo enim sunt necessaria de bis quæ vi metusve caus. sunt, & in cap. ad nostram 11. num. 8. de reb. Eccl. non alien. Dec. in aub. qui rem n. 21. vers. & in alienatione bonorum Ecclesiæ. C. de sacros. Eccl. & consil. 142. num. 4. Couarr. var. resolut. lib. 2. c. 17. num. 2. Redoan. in tract. de reb. Eccl. alien. vel non, quæst. 5. c. 7. n. 21. Molin. de contract. disp. 468. n. 2. & 14. Quarant. in summ. Bullar. verb. alienatio rerum Ecclesiæ n. 2. Rota coram Seraph. dec. 108. num. 1. & in diuers. dec. 160. num. 1. & 178. num. 1. part. 2. & in recent. dec. 430. n. 1. part. 2. & dec. 367. n. 5. part. 5. & in Gerunden. Scribania 1. Iulij 1637. §. præsertim quia, & 27. Nouemb. eiusdem anni §. circa alios autem, & 26. Februarij 1638. §. 1. coram bon. mem. Meritino.

3. Non obstat quod prædictum Molendinum fuerit aliàs locatum, seu concessum in emphyteusim, & præterea tanquam locari solitum poterit relocari absque solemnitate, cap. 2. & ibidem gloss. in verb. inuestire. Abb. num. 3. de feudis, Dec. in d. aub. qui rem. num. 29. vers. prima est. C. de sacrosanct. Eccl. Calderin. consil. vltim. circa med. vers. sed nego consuetudinem tit. de consuet. Ruin. consil. 41. n. 39. lib. 1. Bero. consil. 86. nu. 1. lib. 1. Iul. Clar. lib. 4. sement. §. Emphyteusis quæst. 6. post princ. vers. si verores Ecclesiæ, Molin. de contract. d. disp. 468. num. 17. Couarr. var. resolut. d. lib. 2. c. 17. n. 4. Quarant. in summ. Bullar. in d. verb. alienatio rerum Ecclesiæ n. 38. vers. bona igitur, & in terminis bonorum huius Religionis consuluit Gabr. consil. 71. num. 2. & 7. lib. 2. Tum quia huiusmodi solitum non probatur nisi ex assertionem eiusdem Fratris Ioannis cui non creditur, sed de-

V bet

ber aliunde iustificari nimirum, vel ex vna locacione solemnibus, ac valida, vel ea deficiente ex duabus nonsolemnibus spatio tamen 40. annorum effectum fortitiss. Text. in d. *amb. qui rem. n. 20. C. de sacros. Eccles. & d. conf. 1. 42. sub. n. 4. vers. solum superest respondere. Molin. de contr. de disp. 468. n. 20. Ruin. d. confil. 41. n. 39. vers. dicitur autem ista d. consuetudo lib. 1. Alex. confil. 189. n. 19. lib. 2. & confil. 9. n. 6. lib. 3. Seraph. dec. 434. n. 5. Rota dec. 367. n. 18 & 19. p. 5. recent.*

4. Tum etiam quia ex instrum. eiuſdem locacionis seu concessionis in Emphyteusum apparet illam factam fuisse pro minori quantitate Canonis in perpetuum, & tum aliis conditionibus in asserta præcedenti locacione non appositis. Vnde dicebant Domini illa non potuisse fieri alique solemnitatibus scilicet beneficii Sedis Apostolicæ, vel Magni Magistri, cum res Ecclesiastica etiam locari solita non possit iterum locari absque solemnitate, quando solitum alteratio, Dec. in *amb. qui rem. n. 22. C. de sacros. Eccles. Clar. in d. §. Emphyteusis quæst. 6. vers. scias tamen bene. Alex. d. Confil. 9. n. 2. lib. 3. Vrsill. ad Afflic. dec. 105. n. 8. vers. primo quod ista. & n. 9. vers. item & 2. Decian. confilio 73. num. 53. lib. 2. Redoan. de reb. Eccl. non alien. quæst. 51. n. 19. & seq. Molin. de instr. & iure c. 488. n. 19. Ferdinand. à Castro Palao moral. part. 2. punct. 15. §. 4. num. 4. Quarant. in d. verb. alienatio rerum Ecclesia n. 40. vers. conclusionem hæc. Rota dec. 176. n. 42. & seq. part. 5. rec. & in d. Gerunden. Scribania 1. Julij 1637. §. Neque dicitur, & 27. Nouemb. eiusdem anni §. circa illos vers. tamen huiusmodi solitum, & 26. Februarij 1628. §. Nec obstat. vers. alienatio autem coram bon. mem. Merlino.*

5. Minus obstat quod pena priuationis beneficii, quæ imponitur contra male alienantes bona Ecclesiæ licet incurrat ipso iure, non tamen habeat locum nisi præcedat sententia declaratoria facti, scilicet alienationis factam fuisse et relatis à Sanchez ad Decal. lib. 2. c. 21. n. 20. Quarant. in summ. Bullar. in d. verb. alienatio rerum Ecclesia n. 49. vers. in pena verò priuationis. Farinac. conf. 205. sub n. 32.

6. Quia dicta conclusio non procedit quando factum alienationis, proxt hinc, est notorium, neque aliquid probatur quod executionem præbere possit, cum in notorijs deueniri possit ad executionem absque alia sententia declaratoria, Abb. in c. reuenerit il primo n. 7. & ibid. Præposit. n. 8. de appellat. Bero. confil. 176. n. 96. lib. 1. cum alijs cumulatis in Bononien. successione de Zanis 17. Martij 1641. coram R. P. D. meo Bichio.

Et ita vtraque, &c.

DECISIO XVII.

Sacra Rotæ Romanæ coram R. P. D. Meltio.

Calaguritan à Matrimonij.

Veneris 13. Martij 1643.

§. 1. **F**uit dubitatum in hac causa, An Ioannes de Anguiano possit cogi ad contrahendum matrimonium cum Angela de Taldiuar vigore promissionis ab ipso Ioanne factæ, vt ex summario eiusdem Angelæ n. 1. in quo per septem testes deponentes vnanimiter de fide præstita per d. Ioannem, apparet, eum promississe illam in vxorem velle accipere, nec cum alia se matrimonium contracturum esse; Et affirmatiue per Dominos fuit responsum, vt in simili ferè casu fuit resolutum etiam in *V. ix. bon. matr. 4. Maii 1639. coram bon. mem. Pirou. & dum Ioannes promissit se ducturum Angelam in vxorem, fidem promissam implere debet, quia studiosè agendum est, vt quæ promittuntur, opere compleantur cap. 1. & cap. qualiter in Sardinea de past.*

Graue enim est, fidem fallere. l. 1. in princ. ff. de confis. pec. & dum sponſus recuset sponſam in vxorem ducere debet modis omnibus induci, vt fidem promissam seruet 2. in princ. de sponſ. & quam simpliciter id promiserit, nec irauerit, tamen mortalit culpæ reus intelligitur, si consensum coniugalem prætere deneget. Diuus Thom. in 4. diff. 17. q. 2. col. 1. Imol. in l. 7. in fine princ. de verb. oblig. cum alijs adductis per Diaz. Conar. in epis. lib. 4. decrer. part. 1. cap. 4. in princ. n. 2. quam sententiam sequitur Socin. iun. conf. 30. n. 3. lib. 2. Menoch. conf. 386. n. 1. & 2. Et nihilominus fidem seruare tenetur c. 2. c. sicut, c. requisit de sponſal. Surd. conf. 364. n. 8. qui iuxta text. in c. ex literis de sponſ. & not. Abb. in c. de illis de sponſ. impub. Couar. super 4. decrer. part. 1. c. 4. in princ. Couar. dec. 415. n. 1. quod eo magis est seruandum in casu isto, cum per carnalem copulam subsequentem, sponſalia etiam simpliciter contracta ante Sac. Concil. Trident. tranſibunt in matrimonium, Abb. in c. præterea de sponſ. n. 4. c. ex reue n. 4. de 19. ff. c. 1. de sponſ. impub. l. 6. circa medium, ibi. nisi per carnis copulam, Gemin. conf. 61. n. 6. vers. ad contrarium. Federic. de Sen. conf. 194. circa med. vers. Item cohabitanda. Castr. conf. 155. in princ. lib. 2. Deus enim non facit differentiam inter iuramentum, & simpliciter loquentem; & promittens omnino cogi debet ad contrahendum, dummodò non dubitet de validitate sponſalium, vt inquit idem Surd. conf. 364. n. 10. & dum à principio ista sponſalia fuerint contracta mutuo contrahentium consensu, de iure canonico non possunt nunc vnus tantum consensu dissolui c. 2. vbi gloſſ. & c. siue de sponſ. Sanch. de matr. lib. 5. diff. 6. n. 4. Butt. in c. de illis n. 6. vbi etiam Præp. n. 4. de comedi. appoſit. Dec. conf. 368. & 603. n. 4. Menoch. conf. 155. n. 1. Surd. conf. 364. n. 10. cum sponſalia requirant mutuum consensum, qui eodem tempore conueniat, c. Tua de sponſ. l. 2. ff. eod. sufficit, & c. mar. 27. q. 2. Io. Andr. Bald. Butt. Præp. de alijcitat. à Paris. conf. 55. n. 14. not. 4. & Archid. c. sufficit, firmat, non contrahit sponſalia, nisi consensu concurrente simultaneo; Ergo etiam in eorum dissolutione erit necessarius consensus simultaneus, & hoc videtur probari in c. 2. de sponſ. ibi. in autem se ad inuicem admittere voluerint, vbi Abb. n. 15. & Præp. n. 6. Rim. con. 538. n. 16. & seq. Surd. conf. 136. n. 18. & seq.

2. De copula in isto casu non videtur posse dubitari, quæ licet sit difficilis probationis, vt inquit, Hond. conf. 15. num. 3. lib. 1. tamen illa rectè probatur, dum testes pro d. Angela examinati concludenter probant Ioannem post sponſalia illam adduxisse ad locum de Onate, vt in summario eiusdem Angelæ num. 1. ibique eisdem commemorasse per spatium 40. dierum, & tantum coniuges habitos, & ab omnibus reputatos fuisse, dum ad eandem mensam comedebant, ac inſimul semper conuersatione utebantur, Bald. in l. non ignorat num. 5. C. qui accus. non poss. Angel. inter conf. marit. 45. num. 10. Menoch. præf. 1. num. 82. lib. 3. & conf. 199. num. 50. lib. 2. Alciat. de presumpt. reg. 3. præsum. 38. n. 1. Rot. dec. 143. num. 37. coram Burato. Quod eo magis colligitur ex denominatione, cum scilicet vir, & mulier se inuicem conuocarent coniuges, vel maritum, & vxorem, ita scribitur Anchar. c. 1. de despons. impub. in 6. Abb. in c. lator qui fil. sint legit. & ibi Præp. & Luc. de Penn. in l. 3. in præf. 13. C. de apoc. publ. lib. 10. Cepoll. conf. 5. n. 18. in cin. Ceph. con. 43. n. 60. lib. 3. Surd. conf. 364. n. 5. & Ioannes pertractaret mulierem honorificè, eo scilicet modo, quo vxores pertractari, & haberi solent in vna, eademque domo, Castr. in l. donaciones in princ. de donat. Felin. in c. illud, num. 10. & 11. de præf. & vt plenus inquit Menoch. præf. num. 74. & 75. lib. 3. & facit cessare omnem dubitationem eorumdem cohabitatio in eodem lecto, c. literis, & c. Tertio loco de præf. Surd. conf. 364. num. 5. ibi. & quod cohabitauerint, qui cõgressus non potest ad aliud inferri, Lap. in alleg. 53. n. 5.